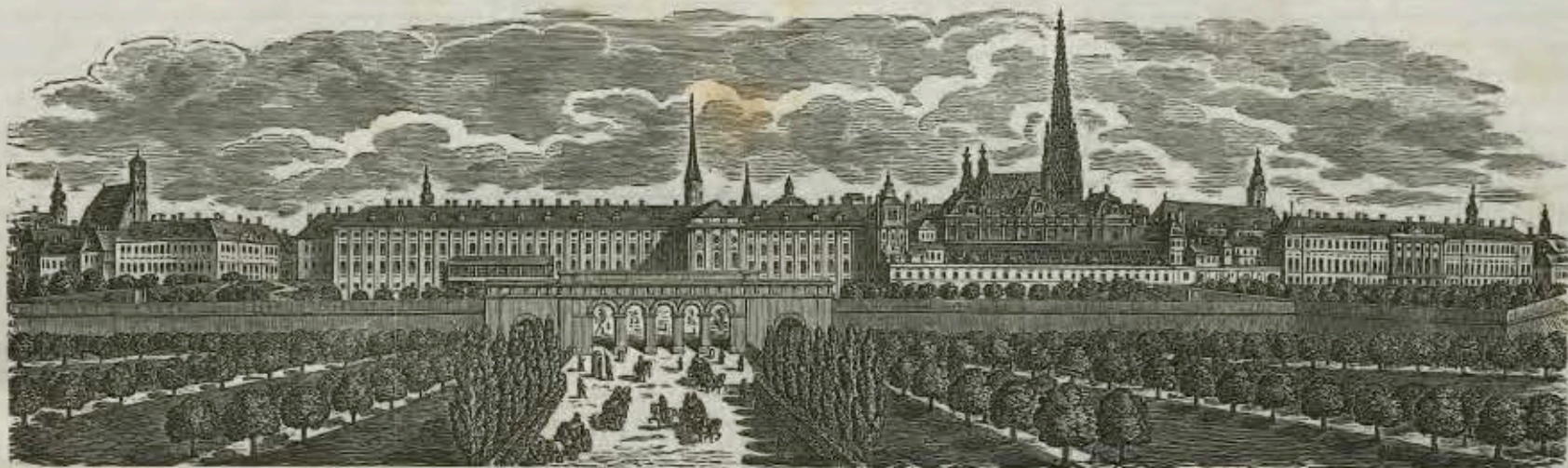

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

20 Ե Պ Ր Ի Լ Ի 1847

ԲՈՒԼՆԵՆԻԱՅԻՆ ԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԻԵՆԱ. Օսմանցոյ զեապանին՝ Պալատի առջեւն ելլելը։ — ԱՆԿՆԱ. Լապտան կղզւոյն առաջն էր։ Այսպիսի քաղաքը Հոնգ-կոնց կղզւոյն վրայ։ Մենարայ կղզին։ — ԳԵՂՈՒՄ. Պատգամաւորներուն խորհրդին որոշումները։ — ՀՈՌԹԵԱՌԻ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ. Սուլթան Աբդուլ-Ազիզի խառն զեապան խորհուրդը։ — ԱՆԼԱՔԻԱ. Պարսկացի քաղաքին կրակը։ — ՍՊԻՆԵԼ. Պաշտօնականներուն փոխարին թիւնը։ — ՍԵՐԱՆԵԼ. ՆԱԶԻԳԻ. Բեքիկայն աչ Տեա պատերազմը։ — ՈՒՍՈՒՄԵՆ. ՊԱՆԻ. Սեպիկա, Բելոսինի քովն երկրին դուռն ելլելը։ Հաւե-գարիտ, Շաւիշկայի թուան կործանում մը։ Ջրապալը զոնդակ։ Զերիկայն ծուռ։ — ԱՆԼԱՔԻԱ. ՊԱՆԻ. Սուլթանի զորքը։ — ԲԵՆԱՍԻՐԱՅԻՆ. Հին հայաստան, Երկ քաղաքին աւերակն ձեռք։ — ԵՆԻՍԻ. ԼՈՒՆԻ. Զարմանակ կրակ մը։ Ենդիս։ Թեան գործը մը։

Վ Ի Ի Ն Ն Ա

ՍԵՆՏԵՄԲՐՈՒ. Կայսրը Սարտի 18ին մեծ համախառն թիւամբ ընդունեցաւ. Ոսմանի տերութեան կողմէն Նոր եկող զեապանը Հէրիպ էֆենտին, որն որ իր դիւանաւորութեան թուղթը ընծայելը։ Ենդիս. պէս ետքը նոյն դիւանաւոր մեծափառ Կայսրուհոյն աչ այցելութեան գնաց։

Ա Ն Գ Ղ Ի Ե

ՍԵՆՏԵՄԲՐՈՒ. Պրի Թրէս լրագիրը՝ Յունուարին 21ին առ լուրս կու տայ։ ՍԵՆՏԵՄԲՐՈՒ. Սարտի 18ին մեծ համախառն թիւամբ ընդունեցաւ. Ոսմանի տերութեան կողմէն Նոր եկող զեապանը Հէրիպ էֆենտին, որն որ իր դիւանաւորութեան թուղթը ընծայելը։ Ենդիս. պէս ետքը նոյն դիւանաւոր մեծափառ Կայսրուհոյն աչ այցելութեան գնաց։

ՍԵՆՏԵՄԲՐՈՒ. Պրի Թրէս լրագիրը՝ Յունուարին 21ին առ լուրս կու տայ։ ՍԵՆՏԵՄԲՐՈՒ. Սարտի 18ին մեծ համախառն թիւամբ ընդունեցաւ. Ոսմանի տերութեան կողմէն Նոր եկող զեապանը Հէրիպ էֆենտին, որն որ իր դիւանաւորութեան թուղթը ընծայելը։ Ենդիս. պէս ետքը նոյն դիւանաւոր մեծափառ Կայսրուհոյն աչ այցելութեան գնաց։

Տարբերակ միայն բառական է առ նորաշէն քաղաքը բարձրակին կառարկարծելու։ Չարմանալին առ է որ 1841ին հաւ եւ ոչ տուն մը կար։ Այսպիսի քաղաքին մէջ Հոնգ-կոնցի վաճառականաց Ժողովարան մը կայ, որն որ Եւրոպային ամենէն երկու շէնքերուն կրնայ հաւասարի։ Մարդ հանաւոր ուղարկին չափ գինը ու լրագիր կրնայ գտնել։ Սրահները աղէկ գորգարտած են, ու ամեն տեսակ դիւրութիւնն ու զարմանալիներ ունին։ Բարձրագոյն շէնքերուն որը, որն որ Անգլիացիք Վաղարշապէտէն շատ աւելի հանգիստ թեւաւոր կը տոնեն, Պ. Տէնդր միւսմախի կոչուի մը լրագիր. առ մարդս Անկաւոյ երկիրը եղած Անգլիացի վաճառականներուն ամենէն հարուստն է։ Հասնուածութեամբ գնդին պաշտօնականները մեզ աչ հրաւիրեցին։ Այսպիսի սարմալուստ փառաւորութեամբ վրայ ապաքնացը մնացին, եւ շատեր խառնով հեռու կողմերը ստոր վրայ հաղել գաղափար մը կրնան ունենալ։ Ենդիս աչ թափմաւոր լրագիր էին, որոնց վրան նոյն գնդին նշանն ու թիւը փորձած էր։ Ենդիսի (crystal) գաւաթներն աչ նոյն տեսակ գորգարտած գորգարտած էին։ Աստի արդէն դուր ձեռքն աչ կը աւանդէր որ ուս սեղանին ու գաղափար պաշտօնականներուն շոր սեղանին մէջ ինչ աստիւծանի տարբերութիւն կայ, ինչպէս եւ գաղափար պաշտօնականներն աչ իրենց անգլիացի ընկերներուն պէս քաղ մարդկներն են։ Ես վերի լուսն շէնքի խառն տեսի յայտնի կը լուսն, երբոր լուսն լրագիր Անգլիացոց պաշտօնականներուն ամենէն ցած աստիւծանն աչ տարին գրեթէ 6600 Փրանկ թուով ունի։ — Ենդիսի հաւասար զինուորական թիւնուորակները դաւաճած են, բայց Անկաւոյ վաճառակի կուսակալին ու Անգլիացոց Հոնգ-կոնցի կառարկարծին մէջ գիւքանի մը գաւաթներն ըլլալով աւանդելով, ամեն մարդ աչ ու գործ մէջ է, որ չորսը ինչ փորք թափով մը առ երկրին խառնութիւնը նորէն վրդովի։ — Վանդան քաղաքը, որ Եւրոպացոց պիտի բացուէր, միշտ գոյ է։ Ես կողմերը տեղաւորած Եւրոպացոց փնտակ պիտակ աղէկ է։ Ենդիսի 1846ին Անգլիացոց ու Վանդանի Ժողովարան մէջ տարակի կու մը ելաւ, որուն մէջ նաեւ հաւաններ աչ պարտուեցան։ Վանդանը Անկաւոյ ուրիշ քաղաքներուն ամենէն գէշ ըլլալուն համար, Անգլիացի վաճառականները շատ փախ ունին, որ Անկաւոյ իրենց գործատուներուն երբոր կամ չորսորդ անդամ նորէն կրակ ձեռքն։ — Անկաւոյ համարձակեցան Ենդիսի խառնութիւն մ'աչ ընել, պատերազմ տուրքի համար որոշուած արեւելի ձեռք դաւաճաններուն (lingot, պէպէտ) մէջ կապարեայ գաւաթներն աչ խառնած էին, եւ այնպիսի փորպատութեամբ ու խառնութեամբ, որ կըրնան նիւղութիւնը երկայն տալէ ետքը իմացուեցաւ։ Ենդիսի հիմա Անգլիացիք Անկաւոյ լուսններն վրայ բարձրակին լուսն կը կենան, բայց երկուքն աչ է որ յարմար տալիս մը

ձեռքերին անցնելուն պէս, զէնքերին առան նորէն պատերազմ պիտ'որ բանտին։

— Եստեղ կը խոստէր, ինչ Գաղափար տեղութիւնը կը բաղձայ որ Սպանիացիք Մենարայ կղզին իրեն թողուն։ Կ'երեւայ որ Անգլիացի տեղութիւնը առ լուրս ստոյգ կը համարի, որ Ենդիս ըստած 26 թիւանութիւն (Գաղափար) նաեւ Անգլիացիք հաւասարով Մահանի նաւահանգիստը խրկից։ Սարտի 7ին նաւապետը հոն հասաւ, ու կ'երեւայ որ երկայն տուն պիտի կենայ։ — Երբ տանիս ըստած անգլիկներն լրագիրը առ պատճառաւ կղզւոյն նկարագիրը ընելու տալիս տալիս տալիս, «Ես կղզին, կըրնէ, ինչպէս կ'երեւայ, Եւրոպայի տեղութիւններուն աչքը իրեն ձեռք ըլլալուն, իր պատճառականութեամբ ու գրկը վրայ համարուած նկարագիր մը ընել մեզի պատճառ կ'երեւայ։ — Կղզին մեծ է, երկայնութիւնը միայն 33 անգլիական մղոն է, իսկ լայնացոյն միայն 13 մղոնէ աւելի է։ Երբոր տարածութիւնը 300 անգլիական քառակուսի մղոնի չափ է, ու բնակիչներուն թիւը 40,000ի հաղել կը հասնի։ Եստեղ Մահան նաւահանգիստը ամեն միջերկրական ծովուն վրայ գտնուած նաւահանգիստներուն գեղեցիկն է, ուր մեծամեծ նաւատորմներ աչ փոխարինեցն ու նաւաւորութեան անպահով կրնան խառնուել նետել կենալ, որն որ Կիւրեղիական ծովուն տեղաւոր ծովաներուն նախաւոր, զարմանալի ու զոտակոր է. մինչեւ Սպանիացի մէջ առակ եղած է, ինչ Կիւրեղիական ծովը չորս նաւահանգիստ միայն ունի, Յունիս, Ենդիս, Գաւաթ (ամենները), ու Մահան նաւահանգիստը։ Եստեղ իր մեծ տաւանութիւնը իր զիրքն է. կղզին Սպանիացի ու Անգլիացի գրեթէ մէջ տեղն է, այս ինքն 162 մղոն Վաղարշապէտ հեռու, ու 190 մղոն Ենդիսի դէպ հեռաւ։ Սարտն աչ չորս դին ապառաւ ու ծանծուղ ըլլալուն ապահով է, ու գետինը աղէկ ու պաշտակարար։ — Անգլիացի Միջերկրական ծովուն արեւմտեան դին, Սպանիացի դիմացը, իրարու մետ հին տաւանը բաղաւորան կուսած կղզիներն մէջն է. նախ Գիւրեղիական, ետքը գրեթէ ամեն Միջերկրական ծովուն վրայ ծովանաւորութիւն ընող տեղութիւններն տակ եղաւ։ Երբոր տաւանները դուրս մէջ Եւրոպայի իշխանները կղզւոյն տիրեցին, որն որ մինչեւ 1708 Սպանիացի մեծաքմաց 1708ին Ստանհոր զորավարը կղզին Ապանիացիներէն տուաւ, ու Անգլիացի գաղանց զորութեամբ կղզւոյն տեղութիւնը Ենդիսի Ենդիսի 1756 իշխեցին։ Ենդիսը 1756ին Վաղարշապէտ կողմանէ սաստիկ յարձակում մը կրեցով, որոնք քաղաքութեամբ առ աչ գէտ գրին, չկրնան աղանդել, կղզւոյն տանուեցաւ. բայց Անգլիացոց աղաքն առ կորստեան վրայ այնչափ նկատուաւ, որ ինչպէս Պինգ ծովանաւոր գլխաւորութեամբ, ինչու որ դժբախտ

*) Los puertos del Mediterraneo son Junio, Julio, Agosto y Puerto Mahon.

տալ ինեամբ կըլը յոյն մէջի անդ լիւսացի զորացը օգնեալ ինչն ընկը ուղեւորով, չէր կրնար տանելին համար: Վիենն խաղաղութեամբ յանձն առաւ. մի՛նք որ ու մեւ առաւ: Դարքը 1763ին եղած խաղաղութեան մի՛նքը կզգին տրեւէ Ենդ զիտացը տրաւ եղաւ. 1782ին Սպառնիացիներէն դարձեալ հաւանեցաւ. ու Գաղղիացիացի ապստամբութեան դատերազմին առնել, երբ որ Սպանիացիաց Տիւս ալ թշնամութիւն սկսաւ, Ենդ զիտացիք կզգին նորէն ձեռքի առնել տանելու յարմար առնել դառն, բայց խաղը Վիեննի խաղաղութեան տաներ տնտեսութեան կզգին մը զգնելին, ու նորէն Սպանիացիաց յանձնեցին: — Դրիկին օգը՝ երկու իրարու մանկերէն հակառակ խառնաւաճներու ունի, ունեւի որ ամուսնութեան զրեւիէ Վիեննիէ տարուել ինչն նման ստատիկ տարալ՝ զորն որ խաղը (ինչպէս հաստատութիւն տակ կ'ըլլայ) անձինսային տրեւի կը զգտացընեն, ձեւեւուն տանել խաղաղութեւ, խոնարհութեամբ օգնելու կը փոխուի, ձիւնն ալ պատկառ չըլլար, հիւսիսային հողմեր տառակի փոխտրեւիներ, բայց բոլոր կզգին կը տառակցընեն, մանաւանդ որ երկրին կազմութիւնն ալ անանկ է՝ որ տառակ հոգիւսու դէմ պատապարտուելու տարալութիւն մը (այս ինքն բարձրաւանդակներ, լեռներ) չունի: Իսկ զիտանի պաշարներու թիւերը առ անհարթութեւ լիւններէն շփոտելէն վառ, առատութեամբ ալ որեւորաբարձիւրու տակ եղած երկրներու տակ պատուական արգիւններ կը բերէ, ուստի իր բերքերուն մէջ կը տնտես առ աշխու հորաւային պատկերներ՝ Թուրքիոյ, կիտանի, թուրք ու նուշ ու սեւեր, ու ասոնց ալ աշխու տեսակները: Իր ծովագիտները ձուկերու բազմութիւնը կը փոխուի, անոր համար ալ լեռներէն ձիւնորոտութեան աղէկ հմուտ են: Դրիկը չորս փնակ կը բաժնուի, որոնք մայրաքաղաքին կառավարութեամբ տակն են, բայց ամեն մէկ փնակը իր զառ քաղաքը ունի, պտուղ ամենուն դասի Մահմէտ քաղաքը կրնայ լսուի: Եւ քաղաքը ինչպէս կը կարծուի, կարքեւ դոնացի գործարար մը անունը ուսած է, ու տեսքէն տակի դիրքը պահելի է. ինչու որ բուն քաղաքը միջին դարերու շինարարութեան կերպը ունի, բայց կարծես թէ ուն տանտան ճարտարապետութեան գործերը ինչպէս, ու միւսակէս բարդաւորաւան յորհուրածները ընտրել է. անոր համար ալ ճոճութեանք անց են, խորաւ ու բարդ, ու ձեւեր զրեւիէ անկարելի է անցնելը: Զին շինութեան լուս. մէջ միւսակ Ենդ զիտացիներէ շինութեւ քանի մը տղուոր տանել կը դառնուի: Իսկ կզգնեն աղբին չորս մանր կզգնեն ուղեւորներ, դէմ կեցողութեան հաստահանութեամբ միշտ հանգարտութեան մէջ կը պահեն: Եւ կզգնեն մէկը հիւանդանոց մը ունի, երկրորդն ու երրորդը՝ Բուստանորդ (քաղաքին) ու Կաղարթի ըստեմ՝ մանտալութիւն դէմ զգուշութեան տեղիւ են. իսկ չորրորդ կզգնէ ծովագիտութեան մը ունի: Կաղարթէն քիչ մը հեռու տանեցը Սուրբ Փիլիպպոս ըստեմ ամրոցը կար, որն որ Սպանիացիք 1803ին քակեցին, որ չըլլայ թէ Ենդ զիտացի ձեռքը նորէն բերդ ու պատուար ըլլայ: Սուրբամանուցի, Գալիպոլի, նաեւ Զառմայեւոց հնութեան մնացորդներ, ինչպէս Գիւնի կեցի զահեկաններ ալ տեղ տեղ կզգնեն միւս կը դառնուի: Ինչպէսներուն քաղաքը Երիկեցեաց ու հորաւային Եւրոպացիաց խառնուրդն է. մարդիկը լմանք են ու անոցայ, բայց ապուշ ալ չեն, ու ինչ որ գրգռուի, ըլլան՝ ստատիկ ու գործունեաց են: Սէմ պատերազմին տաներ Քենտրուցի Ենդ զիտացի գաղաւկէն տակ իրենք իրենց ջատագով են, ու զրեւիէ ծովագիտաց խաղաղութեւն ընկուի, սպանիացի ու գաղղիացի մանտալութեաններու քիչ փառ չըլլին: Սպանիացիք հիմաւ պտուղ, դինուր, պանուր, ալի, մեւրք ու միւս աղէկ մանտալութեան ինչն կ'ընեն. բայց ինչպէս որ Սպանիայի տակը ամեն քան նուազելու միւս է, ասանկ ալ Սպանիացիաց տառաւորը վերջի տարիները շատ իջաւ: — Կաղարթի շատ անգամ շատ փորձեր ըրին, որ կզգնէ ձեռք ձեռն, բայց Սպանիացիաց տեւութիւնը տեսնելով կզգնեն իրենց օգտակար ըլլալը, եւ ուրիշ տեւութիւններէ ալ աշխուրտութեան դանկելով, միշտ հիմա Գաղղիացի յորդ պարապ հանց. սրն որ՝ եթէ նորէն իր փորձերը նորաւելու ըլլայ, տարակուս չկայ որ Ենդ զիտացի նորանմը պիտի չարմէ, ինչու որ Սպանիացի զգնէ ամէկ ետեւ Գաղղիացիք՝ Քիլիկիական ծովագիտութեան արգարտակարգ միտքը ասանկ զորքին մը ժողովարարութիւնը ստուգել կը ձանշնայ. ու հաւանելի չէ որ Սպանիայի տեւութիւնն ալ առ պատմութեան Եւրոպայի խաղաղութեան

Ըստ օրինքի՝ դիմանալով, ասանկ առաջարկութիւն մը
չտնչն պահու :

4 11 12 13 14

ՓԵՐՁՆ Երրորդ : Կառավարութիւնը երեւոյն տես պատգամաւորներուն (dépntés) խորհրդեան մէջ առ արդիւյս համար մէկ միջան աւելի ստակ ուղեց ծածակ ծախքերու համար : Տեղաւորէ (ներքին գործոց պաշտօնեան (Ministre de l'intérieur) առ բանառաւորակերս. առհն, գոնադոն պատճառնէր ուսաջ բերելով կ'ըսէ որ՝ Առ ուղեկն աւելնողը հիմա որիչ ասեմներէ շատ աւելի հարկուոր է, եւ ժամանակին պարագայները առ պահեմունքը կ'արգարացրին, անոր համար մեռեալնե՞ր որ ստիկանութիւնը (Police) հիմա իր հակեցողութիւնն ու արխմութիւնը պիտի աւելցնեն, ինչու որ աղքատ կամ անպիտան մարդիկ հիմախաւս սղութեան պատճառաւ աւել աւստի չարիքներու ձեռք կը դարնեն, ու ժամանակին թշուառութիւնը իրենց մարմինները կատարելու յարմար ստիկ էր սեպին, ուստի եւ զիրենք արգելելու եւ ժողովուրդը իրենց ձեռքէն աղաճօղ քրներու համար մեծ փոյթ եւ արխմութիւն պէտք է : Տերութեան պարագը՝ մինակ սրղեն սկսած անխորդութիւններն ու խռովութիւնները եւ շարիքները զսպել չէ, Սապա չիկոսած ուղեւը առնելն է : Այս ամենոյն՝ խորհրդաւանայս ստղէր զնեւին ետեւ, ըստ ուղաւանեան՝ որ մինակ առով տերութեան մէջ խաղաղութիւնն ու հանգիստը կրնայ հաստատուն պահուիլ :

Վրլե խորհրդանմէ՝ Պատերազմի պարտու-
նեան ուլ օրէնք մը տաւաճարկեց տարեկան զո-
րաւորութիւն համար 80,000 հոգի զինուորութեան
աւանելու :

ՀԹՈՒՄԱՅՈՒ ՏԷՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՒՆԷՆԵՆ Դարօս ընձիս խան Օսմանեցոց մե-
ծախառ կայսրը՝ Պիսս Խ. Սրբազան-Քահանայապե-
տին զոհը երեւոյն վրայ ամէն կողմ եզամ տրու-
իտ Թեան յուրերը առնելով, իր սրաին հաճու-
իւեանը ու խնդովեան շշտնն ու բոլոր աշխարհ-
քիս առջիւը ցուցընելու համար՝ Ըստորից արքու-
նեաց որոշումով զեղապանն Զէքիպ եփէնտիին
հրաման տուաւ, որ մտնեալու Էւսմ երկմայ ու իր
կայմանն Սրբազան Քահանայապետին շնորհաբե-
զահը երեւը, բարի յոթուտ խիւն խնդրէ, ու միտն-
գամայն յոյսանէ իր ունեցած յարպովիւնը ոչ-
ոյիսի իշխանի մը վրայ, որն որ քիչ ասանկ մեջ
ամէն ծաղկեալ աղբիւրը դարձնալուց։ Ըստիսիս ու-
րախապետեմեան հոր ու զորւած էր նաև բար-
ձրապատիւ փառաբային Ռէշիտ փաշային խաղովը
որ նշյն Զէքիպ եփէնտին ընծայից վնասմառ
կայսիննայ ճիցցի ճէրովեան ստեղծաբարին։

Էջերից էֆեմորին շոտ հասնելէն ետքը փետրուարի 18ին այցելութեան ցնաց Տէրութեան ատենադպիր Կարգիճային իմանալու հատկ ինչ որ որ Արքայուն Քահանայադպիրը կը հաճի զինքը ընդ-
ունելու, Թ. որոշեցաւ ամսոյն 20երորդ օրը կէս
օրէն առաջ: Ըյայտն նոյն օրը Էջերից էֆեմորին
մեծ հանգիստով ու փառաւորութեամբ Կոթիքեանն
պաշտօր Ե. Քահանայապետին ներկայանալու
գնաց: Ինչոր արքունիքը հոն մօլորած էր, ամէնքը
շոտ փառասոր զարկելու միջ էին, Ս. Քա-
հանայապետը գաճի վայր նստած էր: Լոյր որ
բարձրագոյն Գլխն դեպքանը ներս մտաւ, սկսաւ
խօսել, թէ ինչպէս անձախառ Սուլթանը անպատ-
մելի ուրախութեամբ Կոթու թա. Քահանայապետին
զահ էլելու լսած էր, ու թէ ինչպէս մինչեւ ան-
ուտենը երկու արքունեաց մեջ ուղղակի կոպ ու-
հաղորդութիւն չլլալուն շնայելով, ուղեց իր հա-
տարակոյ ուրախութեան մոտակից ըլլալը ցուցե-
նել, ուստի եւ իրեն հրաման առաւ, որ զայ ու-
իք ինքնակալին կողմէն մոտիմ սիրոյ նշանները
յայցեն, ու բարի յազդութիւն խնդրէ: Ըյ-
այնչէն ետքը աւելլողոյ նաեւ, որ մեծախառ Կոյսը
առ առիթը յարմար սեպելով, ուրախութեամբ իր
կտիքը կը յայտնէ, որ տակից էպը Ս. Ամուսոյն
հետ ուղղակի կոպ ու հաղորդութիւն մը անկնայ,
ու միտնդանային կը յուսու, որ աս իր աներկ
սիրոյ նշանները ու մեծաւանգ իր առանց աշտու-
թելն ու հաւատոց տարբերութեան շնայելու: Հօր-
պէս իր ամեն հպատակները խնամեն ու սիրեն
Ե. Քահանայապետին սոջեւը շատ հաճելի եղած
ըլլան:

Ահա այն բարձրագուտե Շէրիդ էֆէնտիֆեն
ըսած խաբէրը, զմի որ Գոնգէմթըրտիէդ լաւած
շո ոնեպ լրացիրը կը շրատադակէ: «Այնպէս որ
Հայր: Թէպէտ եւ մինչեւ իմա մեր բարձրագույն
Պատր ձեր Ս. Աթոզն հեա տղային կայ

Հաղորդագրվել են մի ունեցած չէ, բայց խմբերն ու մեծ տներն ինքնակալա Սուլթան Ապախովե՛ճիս Հրամանադր Արքուիթեանը բոլոր ուղղությամբ աշխարհքին զխառնորութեան պատուով հասնելը լսելով, շատ ուրախացաւ, ու իր մտերիմ ու ծնամբիտ սրտէ յուսալէ կ'ընէր Բարեմաղթութեանն էր յայտնելու համար, ինչ Հրամանադր Արքուիթեանը խորհելով, կ'աւել յուսելէ, որ ինքն ալ կը բաղձայ մասնակից ըլլալ ան հասարակաց ուրախութեանը, որն սրբոյր աշխարհ Հրամանադր բնորութեանը վրայ ունէր։ Աս առաջին անգամն առ զեղեցիկ առիթը ունեցաւ Հրամանադր Ս. Ախմաթի սերունդներն հետ ուղևորի կտայ մը ունենալու, որն որ առ մեր ծովէ կ'առ դարձաւ քաղաքականութեան ու կրթութեան պատուին է, եւ միանգամայն իմ ինքնակալիս ու Հրամանադր Արքուիթեանը ուղևորութեանը ու բարի սրտին յայտնի իշան մ'ալ կրնայ սեպուիլ։ Այլ յուսամ որ Հրամանադր Արքուիթեանը ընդունելի կ'ըլլան իմ ինքնակալիս բարի կտրել ու զգած մտեքը, որ ամէն իր հարաւորները առանց խորութեան լսելու հօր մը ոչնէ կը խնամէ ու կը հօգայ, որով եւ հիմախաբէ Հրամանադր համարաւն ու բարեկամութիւնը առաջած ըլլալուն ամենեւին տարակոյց չունի։ Իսկ եւ ինչ ուրիշ մեծ պուստի մը կրնամ հասարակ սեպել ան պատուին, որ իմ ճերս տալ զեկապանութեամբ ան ինձի շնորհէր, բայց եթէ Հրամանադր Արքուիթեանը խնամը իմ վրաս,։

Ըստ խոսքիս Սրբադոմն Քաջանայապետն ուղ
տիրոյ՝ ու շնորհապաշտութեամբ պատասխանսն առաւ
ղեւապանին, ու յանձնեց որ խնայելնէ Օսմանեան
կնքնախալին, թէ շատ սիրով ու հաճութեամբ
անոր ցուցցցած սէրն ու բարեկամութիւնը ու
միանպամայն ըլլած բարեմաղթութիւնները կ'ընդ
ունի, ու ինքն ալ Սուլդանին նոյն բարեմաղթու
թիւնը կ'ընէ ու նոյն բարեմաղթիւնը կը խնդրէ
էւ ի՞նչ իր պատին մէջ մեծ ուրախութիւն մը կ'ա
նկնայ, տեսնելով որ աս երկու տէրս խեղճաց
եղած փոխիս կայսն ու բարեկամութիւնը՝ մեծա
փառ Սուլդանին ընդարձակ տէրութեանը մէջ ըլլող
ուզողութեամբ մեծ օգուտ պիտ'որ ըլլայ, ու ինչ
որչաւոր որ տէրութեանն ուզողութեամբ հարստաց
ըրիտաւորեալեան բարեպաշտութիւնը, մեծափառ
կայսեր պաշտպանութեամբ աւելնայ, այնչափ ուղ
իրեն՝ Սուլդանին հետ ունեցած բարեկամութիւնը
մեծ բան պիտ'որ համարի:

Եւստի բարձրագոյտիւ գիւղայնք՝ իր որդին (որ էր ուսալին տեսնապոյիր), երկրորդ տունու գոյիր, ու զնսպոմութեան ինտրզման Մանասանց տ, Ղառապարը ներկայացուց Ս. Քահանայապետին, որ շատ տիրով իրենց հիւս ու խօսեցաւ: Եւ Շէքիպ էֆէնտին քիւ մ'ու խօսակցելէն ետքը՝ նոյն հանդէսով բաժնաւեցաւ, ու Վարդինու ձիւցիլ Տէրութեան տունադարին բնակարանը գնաց: Եւ հանդիսական այցելութեան ներկայ էր Վեմափուս Կարդինալ Մեծծաֆանպի, ու Վ. Հ. Բրսէն վարդապետ Անարակեան, Հայոց Ենտոնեան (Լիբանանցի) կրօնաւորներուն բնդհանուր զորմաւոր, իբր խնդրման Սրբազան Քահանայապետին կողմանէ: — Սրբազան Քահանայապետը Շէքիպ էֆէնտին շատ պարզեւնէր տաւաւ, որանց մեջ տանէն երեւելին էր մեծագին տուի մի վրան զիտի թ. պտակեցով, որուն չորս կողմը խորը պատուակով բարերով դարձաւորաւ էր: Եւ տուիլը՝ Շէքիպ էֆէնտին միտակի փոխել տարով՝ նոյն պատկերը նոյն արին, քարերով զորդարել տաւաւ: Եւր որ Շէքիպ էֆէնտին Ս. Պատրիս Ժամը պտուրաւ, քնաց, հոն տեղացի դանձապետը ի յիշատակ ոտի միտաւ մի տուաւ Շէքիպ էֆէնտինին, նոյնպէս իր որդւոյն, ու զնսպանին քով բլուղնէրուն ալ միտայնէր տրուեցան:

ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ

ՊԻՆԻՆԻՆՆԵՆ Ըպրիլի 5ին ասանկ կը գրենու
 1) յեկ Ջատիկն օրը Ժամը 12ին քաղցին մէջ
 տեղումքը, տն մասին մէջ ուր փոքրիկները
 նեղ ու տնկը քէշ շինուած ըլլալէն դատ, նա
 է. քրտնին բարակ տախտակով գոյուած ու մկը
 մկային խիտ կըրած էն, ու բոկով կամ պարտէ
 զի պտանքով մկը մկկալէն բաժնուած լին, սոս
 կալին կրակ ըր ելաւ: Հոյն տատակի փշեխով հե
 ուտ. եղած տնկերն ալ բանկեցան, այնպէս որ
 գրեկէ Ժամը 1ին ասանկ մեծցու ու տո զին ու
 զին տարանկջաւ, որ մարիք տնկարելի եղաւ:
 1) խնամը (կօրոտար) կրակին յկիդալէն մինչեւ վեր
 ըն նտեւ, փտանդաւոր տեղումքն ալ կենտրոյ,
 կրակ մարտնէքը կը յարդօրէր, որ գտնե տնոր
 նային, օր կրակը՝ հոյին շտեղծութեանը դարձը:

